

kannalta tehdyn esityksen kaupan ja elinkeinojen nykyisestä tilasta pääpiirteissään eri maissa, ja voi sitä tämän selväpiirteisen ja asiallisen, mutta samalla hauskan ja huvittavan esitystapansa takia suosittaa sekä oppikirjaksi yleisen maantiedon jatkona kauppakouluillemme että myöskin lukukirjaksi niille ammattimiehille tai asianharrastajille, jotka siinä esitettyihin seikkoihin haluavat tutustua.

Suomentaja ansaitsee kaikkea kiitosta vaikeasta, mutta huolellisesti ja hyvin suoritetusta työstään.

J. H. W.

A. J. MELAN, *Koulun eläinoppi*. Helsingissä 1899, Otava. X + 249 + 148 siv. 8:o. Tekstissä 1017 kuvaa. Hinta 5: 50.

J. E. V. BOAS, *Eläintieteen oppikirja kouluja varten*. Tri B. Haijin toimittamasta ruotsalaisesta painoksesta suomeksi toimittanut K. M. Levander. Porvoossa 1899, Werner Söderström. 244 siv. 8:o. Tekstissä 321 kuvaa. Hinta 4: 50.

Uusi, nykyisiin kouluoloihimme sovellettu eläintieteen oppikirja on jo kauan ollut tarpeen vaatima. Nyt on niitä painosta ilmestynyt kaksikin yhtäaikaan, lehtori A. J. Melan „Koulun eläinoppi“ ja toht. K. M. Levanderin toimittama Boaksen „Eläintieteen oppikirja“.

Nykyään, jolloin luonnonhistorian opetus aloitetaan jo koulun ensi luokalla ja päätetään viidennellä, on tuo vanha ja kauan käytetty oppikirja: Salosen „Zoologian alkeet“ käynyt liian laajaksi. Sitäpaitsi on Salosen oppikirjaa aina moitittu vaikeaksi ja opettajan on täytynyt siitä opetuksessa poistaa useita liian pitkäveteisiä kohtia, mutta toisin paikoin taas tehdä lisäyksiä. Perin haitallinen seikka on myös ollut se, että Salosen oppikirjassa on hyvin harvoja tekstikuvia, joten oppilaan on täytynyt hankkia itselleen erityinen kuvasto, jota hän kuitenkin ani harvoin tulee käyttäneeksi. Olen itse monesti huomannut, miten vaikea on ollut saada oppilasta käyttämään sitä, ja kuitenkin on tuiki välttämätöntä, että oppilaat saavat nähdä ainakin kuvattuina ne esineet, joista opettaja heille kertoo tai joista he kirjasta lukevat. Hyvä kuva on monta vertaa opettavampi, kuin pitkät, jos kuinkakin tarkat selitykset.

Mainitut oppikirjat tarjoavat Salosen oppikirjaan nähden monta hyvää etua. Kummalle käytännössä on etusija annettava, siitä saattaa löytyä eri mielipiteitä. Tietääkseni on Boaksen oppikirjaa jo aikaisemmin käytetty eräissä maamme ruotsalaisissa oppilaitoksissa, joten oppikirjan käyttämisessä lience saavutettu jonkunlainen kokemus ja olen oppilastenkin kuulut kehuvan sen hyviä puolia.

Salosen oppikirjan rinnalla on Boaksen oppikirjalle epäilemättä etusija annettava. Teksti on selvä, helposti tajuttava ja asiallinen sekä verattain lukuisilla ja hyvästi valituilla kuvilla valaistu. Kuitenkin on oppi-

las pakoitettu sen ohella käyttämään erityistä kuvastoa, sillä kokonaiskuvia tekstissä luetelluista lajeista on hyvin harvoja. Paksummalla stiilillä painetut nimet helpoittavat suuresti yleissilmäystä. Luurangottomat eläimet ovat kuitenkin liian lyhyesti ja vaillinaisesti esitetyt, ja monet ryhmät jäävät sen kautta oppilaille kerrassaan epäselviksi.

Lehtori Melan oppikirjassa esitetty menetelmä ei ole myöskään aivan uusi. Onhan hän opetuksessaan jo useita vuosia suomalaisessa normalylyseossa seurannut samaa opetustapaa ja saavuttanut tietääkseni erinomaisia tuloksia. Jos kohta lehtori Melalla ei ole ollut antaa oppilaittensa kouraan uutta oppikirjaansa, on hän ainakin esittänyt heille kaiken sen, minkä oppikirja nyt tarjoo, ja he ovat myöskin saaneet nähdä joka eläimen, joka esitetyn seikan ruumiinrakennuksesta, biologiasta y. m. joko seinätauluihin painettuna tai opettajan taululle piirustamana. Nyt oppilaat näkevät tämän kaiken kirjassaan painettuna, joten heidän ei tarvitse turvautua ulkomuistiin siitä, mitä heille luokalla näytetään.

Hra Melan monivuotiseen kokemukseen perustuva oppikirja on kerrassaan mallikelpoinen. Sellaista kirjaa olen minäkin uneksinnut, vaikka sen aikaansaamista olen pitänyt sangen vaikeana. Jo kirjan ulkoasu viehättää, ja runsaat, taidolla valitut kuvat herättävät välinpitämättömänkin harrastusta. Mainitsen siitä vain, miten esim. Sortavalan lyseossa erään luokan oppilaat kääntyivät puoleeni pyynnöllä, että saisivat vaihtaa vanhan oppikirjansa Melan uuteen.

Kirjan teksti on tosin aivan lyhyt, ja monet seikat vain mainitsemalla mainittu, mutta sittenkään ei jää mikään epäselväksi, sillä oppilas näkee vieressä heti kuvan ja sen alla selvän, seikkaperäisen selityksen. Sanottaneen ehkä, että oppilaat eivät kiinnitä huomiotaan kuvaselityksiin; tässä kohden olen kuitenkin toista mieltä. Kuva kiihoittaa oppilaan uteliaisuutta ja pakottaa hänet vastoin tahtoainkin hakemaan siihen selitystä.

Useiden eläinten ja ryhmien nimien suomennokset ovat myöskin hyvin sattuvia ja kuvaavia, ja mielestäni on ilahuttava seikka se, että tekijä on ryhtynyt uusien nimityksien laatimiseen. Myöskin on ansioksi luettava, että eri ryhmien ruumiinrakennukseen on kiinnitetty entistä suurempaa huomiota. Lukuisat anatomiset kuvat helpoittavat suuresti semmoistenkin ryhmien kuten nilviäisten ja piikkinahkaisten opettamista, joista oppilaat ovat saaneet ennen aivan hämärän käsityksen.

Maamme omaa eläimistöä tekijä erittäin on pitänyt silmällä; kirjassa on kuvattuina esim. Suomen kaikki petoeläimet sekä tärkeimmät ja maassamme pesivät lintulajit. Huvittavia ja opettavia ovat semmoiset kuvat kuin esim. se, jossa pieni peukaloinen pesänsä edustalla ruokkii jo lentokykyisiä poikiansa tai västäräkki pistää toukan ahaan käenpojan suuhun.

Katsoen siihen, että oppilaat ensi luokilla, jolloin luonnonhistorian opetus valitettavasti jo aloitetaan, ovat liian vähän kehittyneet, on tekijä jakanut uuden oppikirjan kolmeen opetuskurssiin. Alussa saa oppilas ensin perehtyä ihmisruumiin rakennukseen, joka on oleva perustuksena muiden elimistöjen ymmärtämiseen. Sitten käydään tarkastamaan tärkeimpiä tyyppisiä kustakin eläinkunnan pääjaksosta, joka kurssi soveltuu erittäin hyvästi vasta-alkaville pienokaisille. Keski- ja yläluokilla luetaan luurankoiset systematisessa järjestyksessä alkaen ylemmistä alempiin. Ylimmän luokan oppikurssi taas käy päinvastaisessa järjestyksessä alimmista ylimpiin eli alkueläimistä niveljalkaisiin ja vaippaeläimiin. Tämä oppikursseihin jako on mielestäni luettava kirjan suurimpien ansioitten joukkoon. Pitkin matkaa on oppikirjassa myöskin viitattu eläinkunnan kehitykseen ja otettu esimerkkejä sukupuuttoon kuolleista eläimistä.

Näyttäneen ensi silmäyksellä siltä, kuin olisi kirja liian laaja oppikirjana käytettäväksi. Otettakoon kuitenkin huomioon, että kuvia on niin runsaasti (1,017), että teksti itse asiassa on lyhyempi kuin Salosen tai Boaksen oppikirjassa. Mitä taas kirjan hintaan tulee, niin se on paljon huokeampi kuin Salosen oppikirja ja luonnonopillinen kuvasto yhteensä. Vielä on huomattava, että opetusvälikappaleet, jotka eivät aina ole niinkään helposti saatavissa, eivät tätä oppikirjaa käyttäessä ole niin tuiki välttämättömät, kuin ennen, jolloin kirjassa oli vain harvoja kuvia. Joka oppilaalla on opetusvälineet omassa kourassaan, joista hän tietoja ammentaa ja joilla hän teroittaa muistiaan.

En voi muuta kuin toivoa, että oppikirja tulisi maamme oppikouluissa yleiseen käyttöön ja että luonnonhistorian opettajat muuallakin sitä lämpimästi puolustaisivat.

E. S-s.

Lainopillista kirjallisuutta.

Samlings af författningar rörande Finlands sjöfart och tullväsende, med anmärkningar och sakregister utgifven af Ossian Karsten. Helsingissä 1899, tekijän kustannuksella. 1056 siv. 8:o. Hinta 25: —.

Lainsäädännön alalla viime vuosikymmeninä vallinneen vilkkaan toiminnan kautta on lakien ja asetusten luku siihen määrään enentynyt, että voimassa-olevan oikeuden tunteminen on tullut varsin vaikeaksi ei ainoastaan laikukselle vaan niillekin, joiden varsinaisena toimena on lakien ja asetusten käyttäminen ja tutkiminen. Etenkin on asianlaita tällainen taloudellisen ja hallinto-oikeuden alalla, ja näiden asetusten tuntemista on vielä vaikeuttanut järjestettyjen laki- ja asetuskokoelmien puute.